

Pelastakaa Lapset - Rädda Barnen
Save the Children

Oikeusministeriö

Yrsa Nyman

ASIA: 28.9. kuulemistilaisuus koskien oikeusministeriössä laadittavaa Suomen perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelmaa

Pelastakaa Lapset kiittää oikeusministeriötä mahdollisuudesta toimittaa lausuntomme

kirjallisesti.

YLEISTÄ

Pelastakaa Lasten yleisnäkemyks on, että digitalisaatiota kehitetään vielä edelleen nykyhetki- ja menneisyysorientoituneesti, ei riittävästi tulevaisuus edellä. Emme esimerkiksi vielä huomioi tarpeeksi kokonaisvaltaisesti virtuaalista todellisuutta, videomahdollisuuksia, robotiikan ja tekoälyn kehittymistä sekä esineiden Internetiä, vaan olemme verkkopalvelukeskeisiä.

Pelastakaa Lapset toivoo, että perusoikeuksien edistämistä osana digitalisaatiokehitystä on tehtävä yhä tiiviimmässä kansainvälisessä yhteistyössä, ja toivoo, että perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelma painottaisi tämän yhteistyön tärkeyttä ja siihen liittyviä kansainvälisiä kumppanuuksia.

DIGITALISAATIO LAPSENOIKEUSPERUSTAISESTI TARKASTELTUNA

Esitämme tässä lausunnossa vain muutamia lapsenoikeusperustaisia huomioita koskien digitalisaation merkitystä lasten näkökulmasta ja näiden näkökulmien huomioimista perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelmassa:

Pelastakaa Lapset

- on huolissaan siitä, että alan yrityksiltä puuttuu vielä tietoa ja kapasiteettia arvioida lapsinäkökulmaa, kun he suunnittelevat ja toteuttavat verkkopalveluita. Lapsenoikeusperustaisuuden ymmärtäminen ja toteuttaminen vaatii jatkossa yhä enemmän sitä, että kaikkia palveluja tulee systemaattisesti ja pitkäjänteisesti arvioida tämä näkökulma huomioiden. Tulisi myös huomioida, että vaikka palveluja ei ensisijaisesti olisi edes suunnattu lapsille, ne voivat silti olla alaikäisten käytössä. Lapset ovat myös merkittävä digitaalisten palveluiden ja toimintaympäristöjen käyttäjäryhmä ja lapsen oikeus osallisuuteen sekä suojeluun tulisi palveluita suunniteltaessa ottaa yhtäläisesti huomioon.
- toivoo, että osana ihmisoikeuskasvatusta lapsille tarjotaan opetusta, miten toimitaan ja tehdään erilaisia valintoja digitaalisissa ympäristöissä. Lasten kanssa työskentelevillä aikuisilla tulee olla tietoa, osaamista ja resursseja ohjata, neuvoa ja ohjeistaa lapsia digitaalisen median käytössä.
- muistuttaa, että lasten oikeudet suojeluun on turvattava myös digitaalisen median osalta. Lapset käyttävät järjestöjen ja kuntien nuorille suunnattuja palveluita. Tämän hetkiset käytännöt eivät ota huomioon mm. ammattilaisten velvollisuutta lastensuojelu- ja

rikosilmoitusten tekoon myös anonyymeissa palveluissa. Useat matalankynnyksen palvelut toimivat anonyymisti, emmekä jättää huomioimatta anonyymisti verkkopalveluita käyttäviä lapsia ja nuoria.

- painottaa, että lapsilla on yhdenvertainen oikeus saada ohjeistusta ja neuvontaa valtakunnallisesti. Haja-asutusalueilla lasten ja nuorten digitaalisen median käyttö ja yhdenvertainen mahdollisuus hyödyntää verkkopalveluita on taattava.
- toivoo, että perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelma huomioi seksuaalivähemmistöön kuuluvien nuorten turvallisuuden digitaalisen median osalta. Heillä on erityinen riski joutua seksuaalirikosten kohteeksi verkossa.
- muistuttaa, että yhdenvertaisuuden takaa se, että kaikilla lapsilla, myös haavoittuvassa asemassa olevilla, on oikeus saada tietoa ja osallistua päätöksentekoon. Jos luomme aikuisten uhka- ja riskikuvien kautta ja turvallisuustekijöihin vedoten rajoituksia ja esimerkiksi nostamme verkkopalvelujen ikärajaa tietyiltäosin, niin huomaamattamme voimme samalla heikentää lasten mahdollisuutta saavuttaa ammattilaisten tarjoamaa lapsille kuuluvaa ohjeistusta ja neuvontaa.

LOPUKSI

Jokaisella lapsella on oikeus tiedon hankkimiseen ja omaehtoiseen oppimiseen. Digitaaliset palvelut tulee olla yhdenvertaisia ja lapsen tulee saada helposti ja luotettavasti turvallisen aikuisen ohjeistusta ja neuvontaa sitä tarvitessaan. Digitalisaatio tarjoaa tähän erinoamisen mahdollisuuden, jos vain kykenemme sen mahdollisuuksia hyödyntämään. Nuorille suunnatuissa verkkopalveluissa tavoitettavuus ja joustavat, virka-ajan yli ulottuvat, työajat ovat välttämättömyys.

Helsingissä 28.9.2016

Pelastakaa Lapset ry

Veera Uusoksa

Päällikkö, Lapset ja digitaalinen media

Pelastakaa Lapset ry

Koskelantie 38, PL 95, 00601 Helsinki
Puh. 010 843 5000, fax 010 843 5111
www.pelastakaalapset.fi

Rädda Barnen rf

Forsbyvägen 38, PB 95, 00601 Helsingfors
Tel. 010 843 5000, fax 010 843 5111
www.pelastakaalapset.fi